

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Хань ЛЮ

«Формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у закладах вищої освіти»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

галузі знань 01 Освіта, педагогіка

Актуальність теми дисертації. У контексті модернізації вищої освіти України, посилення акценту на особистісно-зорієнтованому підході та розвитку професійних компетентностей майбутніх педагогів, проблема формування комунікативної компетентності вчителя фізичної культури набуває особливого значення. Саме вчитель фізичної культури розвиває учнів як фізично, так і сповна здійснює значний соціально-виховний вплив на формування особистості, де комунікація є ключовим інструментом такого діяння.

Дисертація Лю Хань відповідає сучасним тенденціям педагогічної науки, що орієнтована на розвиток soft skills у майбутніх педагогів, серед яких комунікативна компетентність є визначальною. У контексті дисертаційного дослідження якість та результативність педагогічної діяльності визначається рівнем сформованості комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у закладах вищої освіти. Робота є актуальною, своєчасною та соціально-значущою. Відтак перед закладами вищої освіти стоїть завдання з оновлення змісту, підходів, форм та умов формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів фізичної культури. Актуальність теми дослідження підтверджується низкою нормативно-правових документів України та прийнятих міжнародних і євроінтеграційних правових актів за темою дисертації.

Проведений дисертанткою аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової і науково-методичної літератури з проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, виокремлені суперечності, що ускладнюють формування їхньої комунікативної компетентності, є підтвердженням того, що

заклади вищої освіти мають удосконалювати підходи до формування даної компетентності у студентів спеціальності 14.011 Середня освіта (Фізична культура), створюючи умови для їхньої якісної підготовки. Відповідно Хань ЛЮ доречно акцентує увагу на необхідності удосконалення стратегічного, концептуально-методичного та критеріально-діагностичного блоків моделі формування комунікативної компетентності у бакалаврів фізичної культури за вказаного контексту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до науково-дослідної роботи кафедри освітології і педагогіки Західноукраїнського національного університету «Професійне зростання педагога освітнього закладу: засадничі, теоретико-технологічні та практико-зорієнтовані аспекти (номер державної реєстрації 0121U110855). Тему дослідження затверджено на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол №5 від 09.11.2020 р.).

Наукова новизна полягає в розробці, визначенні і теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у ЗВО та методики їхнього впровадження у викладання дисциплін професійної підготовки; розробці структурно-функціональної моделі формування у майбутніх вчителів фізичної культури комунікативної компетентності; уточненні компонентів, критеріїв та рівнів її сформованості; створенні авторської Програми з формування комунікативної компетентності у здобувачів освіти в ЗВО; узагальненні і систематизації досвіду роботи закладів вищої освіти щодо формування комунікативної компетентності у бакалаврів фізичної культури.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та впровадженні в освітній процес ЗВО авторської Програми формування комунікативної компетентності у майбутніх вчителів фізичної культури шляхом внесення змін до певних тем змістового наповнення навчальних дисциплін «Теорія і методика фізичного виховання», «Теорія і методика дитячого та юнацького спорту» та «Професійна майстерність (за професійним спрямуванням)» (спеціальність 014.11 Середня освіта (Фізична культура),

бакалаврський рівень) та посилення між ними міждисциплінарних зв'язків; авторського факультативу «Розвиток комунікативної компетентності у майбутніх вчителів фізичної культури», який запроваджено та зреалізований в межах самостійної роботи студентів ЗВО; комплексу інтелект-карт для інформаційної підтримки вивчення дисципліни «Професійна майстерність (за професійним спрямуванням)» та схематизації внутрішньо-дисциплінарного та міждисциплінарних зв'язків.

Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес фахової підготовки майбутніх вчителів фізичної культури Хмельницького національного університету (довідка про впровадження від 29.04. 2025 р.), Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (довідка про впровадження від 13.05. 2025 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка про впровадження від 13.05. 2025 р.).

Достовірність та обґрунтованість наукових положень і висновків, сформульованих у дисертаційному дослідженні, забезпечуються такими **чинниками:**

1. Вивченням та цілісним осмисленням науково-теоретичного доробку вітчизняних та закордонних науковців, стану підготовки бакалаврів фізичної культури у закладах вищої освіти, що уможливило Хань Лю обґрунтувати необхідність та доцільність дослідження окресленої проблеми; визначенням понятійно-категорійного апарату та комплексу емпіричних методів дослідження й методів математичної обробки отриманих експериментальних даних; системним висвітленням засадничих положень дисертації та організації експериментальної роботи зі студентами закладів вищої освіти, залучених до експерименту.

2. Вивченням великої кількості наукових праць (список використаних джерел складає 287 найменувань), що дало можливість дисертантці:

– змістовно наповнити поняття «професійна підготовка вчителів фізичної культури», «компетентність майбутніх вчителів фізичної культури», «комунікативна компетентність майбутніх вчителів фізичної культури»,

«соціально-комунікативна активність майбутніх вчителів фізичної культури», обґрунтовати критерії (мотиваційний, знаннявий, комунікативний, здоров'язбережувальний) і рівні (високий, достатній (оптимальний), задовільний (продуктивний), низький (базовий)) сформованості комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у закладах вищої освіти;

– конкретизувати основні наукові підходи до організації формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури методологічних підходів (системний, компетентнісний, особистісно-орієнтований, діяльнісний);

– визначити особливості формування комунікативної компетентності бакалаврів фізичної культури.

3. Чіткою організацією експериментальної роботи, обґрунтованим аналізом результатів дослідження, що довели ефективність розроблених педагогічних умов і методики формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури.

4. Висвітленням результатів дослідження у 15 публікаціях автора (12 – одноосібні), з яких 4 відображають основні наукові результати дисертації (усі публікації у наукових фахових виданнях України категорія «Б»), 9 – апробаційного характеру (обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях), 2 публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Характеристика структури та змісту дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (287 найменувань), додатків (9 на 34 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 301 сторінки друкованого тексту, основний зміст викладено на 198 сторінках. Робота містить 10 рисунків та 34 таблиці.

У першому розділі – **«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»** розкрито понятійно-категорійний апарат обґрунтування проблеми дослідження, описано сучасні тенденції підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності у вищій школі

та схарактеризовано вітчизняний і закордонний досвід підготовки вчителів фізичної культури у закладах освіти.

У другому розділі – **«ОБҐРУНТУВАННЯ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ І ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»** описано особливості формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури; визначено, описано та впроваджено педагогічні умови формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури у процесі професійної підготовки й структурно-функціональну модель формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури.

У третьому розділі – **«ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПОНЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»** зазначено стан сформованості комунікативної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури у процесі професійної підготовки; організовано педагогічний експеримент та подано результати ефективності формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у процесі професійної підготовки й здійснено їх аналіз.

Усі розділи дисертаційного дослідження написані академічно грамотним стилем, логічно взаємопов'язані та структуровані, що дозволило Хань ЛЮ послідовно розкрити усі етапи роботи. Стиль викладу доступний, науково виважений, з урахуванням сучасної педагогічної термінології.

Водночас, попри високий науковий рівень дисертаційної роботи мають місце окремі недоліки, які потребують уточнення, а саме:

1. В дисертації запропоновано комплекс педагогічних умов формування комунікативної компетентності майбутніх учителів фізичної культури, однак їхній диференційований вплив на результати підготовки здобувачів освіти не було до кінця проаналізовано. Доцільно було б, з позиції аналітичної педагогіки,

визначити пріоритетні фактори впливу кожної окремо-взятої умови на формування комунікативної компетентності, що дозволило б аспірантці чітко конкретизувати структуру такого впливу й визначити ефективність педагогічних умов у практичному застосуванні.

2. Слід було б також розширити експериментальну базу, так як на нашу думку, репрезентативний обсяг вибірки дослідження є дещо обмеженим (59 осіб у трьох ЗВО на формувальному етапі дослідження), що певною мірою звужує можливості узагальнення отриманих результатів на всю систему фахової підготовки в Україні.

3. Дисертанткою залучено значну кількість джерел іноземною мовою, їхній аналітичний потенціал у контексті формування теоретичних засад дослідження розкрито не повністю. Розширене цитування та міжкультурне порівняння могли б поглибити теоретичну основу дисертаційної праці.

Проте, на підставі ґрунтовного аналізу дисертаційної роботи зазначаємо, що дані зауваження і побажання суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації встановленим вимогам та дані про відсутність порушень академічної доброчесності. Проведена перевірка дисертаційного дослідження ЛЮ Хань на предмет текстових запозичень та її аналіз засвідчили дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності, відсутність академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації. З огляду на це можна стверджувати, що дисертаційна робота Лю Хань «Формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури у закладах вищої освіти» є самостійним та цілісно-завершеним дослідженням, оскільки відзначається безперечною актуальністю, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю. Нові, раніше незахищені наукові положення й обґрунтовані висновки в повній мірі висвітлено в наукових публікаціях авторки. Результати дослідження є раціональними для розв'язання проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури. Робота відповідає встановленим вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (із змінами внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України №341 від 21 березня 2022 року, №502 від 19 травня 2023 року, №507 від 3 травня 2024 року), а її автор, Хань ЛЮ, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри освітології
і педагогіки Західноукраїнського
національного університету

Оксана КРИЧКІВСЬКА

Підпис	Оксана Кричківська
Завіряю:	Анна Семик
НАЧАЛЬНИК ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ	

